

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Natálie Hermanová

**Veřejný ochránce práv a jeho činnost v oblasti
práva na informace**

Bakalářská práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Veřejný ochránce práv a jeho činnost v oblasti práva na informace“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 70 232 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 30. března 2022

.....

Hermanová Natálie

Tímto bych velmi ráda poděkovala JUDr. Olze Rosenkranzové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady a připomínky, vstřícný přístup a také za její čas, který věnovala konzultacím.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1 Veřejný ochránce práv v České republice	9
1.1 Historický vznik institutu ombudsmana ve světě	9
1.2 Historický vznik institutu ombudsmana v České republice	10
1.3 Veřejný ochránce práv v Ústavě ČR	11
1.4 Zákonná úprava veřejného ochránce práv	12
1.5 Obecně k institutu veřejného ochránce práv	12
1.6 Ustanovení, výkon a zánik funkce	14
1.6.1 Volba ochránce	14
1.6.2 Neslučitelnost funkcí	14
1.6.3 Zánik funkce	15
1.6.4 Sídlo a zástupce ochránce	15
2 Působnost a činnost veřejného ochránce práv	17
2.1 Věcná působnost ochránce	17
2.2 Osobní působnost ochránce	19
2.3 Činnost ochránce	20
2.4 Zvláštní oprávnění a povinnosti ochránce	22
3 Principy dobré správy dle ochránce	24
3.1 Vymezení pojmu „dobrá správa“	24
3.2 Principy dobré správy definované ochráncem	25
4 Svobodný přístup k informacím	27
4.1 Obecně k právu na informace	27
4.2 Právní úprava práva na informace	28
4.3 Základní zásady poskytování informací definované ochráncem	29
5 Vybrané případy z činnosti ochránce	32
5.1 Neposkytnutí informací o výši platu a odměn vedoucích zaměstnanců úřadů	32
5.2 Neposkytnutí části vnitřního předpisu Vězeňské služby ČR	33
5.3 Odmítnutí zveřejnění jmen pokutovaných společností provozujících čerpací stanice	34
6 Shrnutí	36
Závěr	38
Seznam použitých zdrojů	40

Shrnutí práce.....	44
Veřejný ochránce práv a jeho činnost v oblasti práva na informace	44
Ombudsman and his activities in the area of the right to information.....	44
Klíčová slova	44
Keywords	44

Seznam použitých zkratk

ČOI – Česká obchodní inspekce

ČR – Česká republika

Kodex – Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy

NKÚ – Národní kontrolní úřad

NSS – Nejvyšší správní soud

OSN – Organizace spojených národů

VOP – veřejný ochránce práv

VS ČR – Vězeňská služba České republiky

ZSPI – zákon o svobodném přístupu k informacím

ZVOP – zákon o veřejném ochránci práv

Úvod

Jako každá řídicí činnost musí být také veřejná správa kontrolována ze strany dalších subjektů. Ve vztahu s veřejností je výrazným kontrolním orgánem právě veřejný ochránce práv jako nezávislá a nestranná osoba. Kromě jeho působnosti ve veřejné správě je jeho činnost nezastupitelná také v jiných oblastech, jako například v oblasti ochrany před diskriminací, detence, cizineckého práva, práva osob se zdravotním postižením a tak dále. Právo na informace je jednou ze záruk zákonnosti ve veřejné správě a je také často prošetřováno veřejným ochráncem práv, často se k jeho stanoviskům přiklánějí také soudy. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla zkoumat agendu práva na informace v případech, kterými se ochránce zabýval.

Při zpracování práce vycházím z platné právní úpravy, především ze zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, dále zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a příslušných komentářů k těmto zákonům. Téma ochránce nalezneme například v knižních publikacích V. Sládečka, A. Šabatové, A. Chamráthové a dalších. Na toto téma také bylo vedeno několik mezinárodních vědeckých konferencí a příspěvky z nich jsou rovněž v práci zahrnuty. V oblasti práva na informace mnoho informací nabízí knižní publikace P. Kolmana, F. Korbela, O. Kužílka, M. Žantovského a dalších. Rovněž je možno čerpat z odborných časopisů, které se věnují jak ochránci, tak právu na informace, či přímo z webových stránek ochrance.cz. Důležitým je také sborník stanovisek veřejného ochránce práv č. 21 s názvem „Informace“ a samotná evidence stanovisek ombudsmana, která je využita k závěrečné části práce.

Cílem této bakalářské práce je přiblížit institut veřejného ochránce práv v České republice, jeho působnost, zakotvení v právním řádu a také se krátce zaměřit na některé otázky s tímto tématem spojené, jako je například možné zakotvení ochránce v Ústavě ČR, postavení jeho zástupce či jeho stále rozšiřující se působnost. Práce se dále zabývá přiblížením pojmu právo na informace, právní úpravou v této oblasti a základními zásadami, které ochránce stanovil pro poskytování informací povinnými subjekty. Na závěr je cílem na základě vybraných případů, kterými se ochránce zabýval v oblasti práva na informace, konkrétně stanovit, jakým způsobem ochránce do procesu poskytování informací vstupuje a zodpovědět následující výzkumné otázky:

1. Jaké kompetence má veřejný ochránce práv v oblasti poskytování informací?
2. Jaká konkrétní opatření realizuje veřejný ochránce práv vůči orgánům veřejné správy v oblasti poskytování informací?

3. Jaký vliv mají opatření veřejného ochránce práv na oblast poskytování informací orgány veřejné správy?

Bakalářská práce je členěna do šesti kapitol. V první kapitole je přiblížen samotný vznik instituce ombudsmana ve světě i České republice a zároveň je věnována pozornost právní úpravě tohoto institutu, včetně otázky, zda by bylo vhodné jej zařadit do ústavního pořádku České republiky. Kapitola druhá se zabývá věcnou i osobní působností ochránce, jeho zvláštními oprávněními dle zákona a také stručným přiblížením činností, které vykonává. V této kapitole je také věnována pozornost stále rozšiřujícímu se okruhu působností, které ochránce vykonává a dopadům, kterým by na základě tohoto mohl úřad čelit. Protože jedním z úkolů ochránce je dohlížet na dodržování principů demokratického právního státu a dobré správy, třetí kapitola se stručně věnuje pojmu dobrá správa a principům dobré správy, které stanovil sám ochránce pro hodnocení činnosti úřadů. Kapitola čtvrtá je věnována samotnému pojmu právo na informace, jeho charakteristice, funkci a dále také právní úpravě této oblasti. Zmíněny jsou také zásady poskytování informací povinnými subjekty, které definoval ochránce. V kapitole páté je provedena analýza případů, které ochránce řešil v oblasti práva na informace a jejím prostřednictvím jsou v kapitole šesté shrnuty jeho kompetence, postup a vliv v této oblasti.

Při zpracování této práce je užitá popisná metoda, která je v závěrečné části doplněna metodou analýzy.

1 Veřejný ochránce práv v České republice

Veřejný ochránce práv je variantou tzv. ombudsmana v České republice, který byl vytvořen za základě jeho skandinávských předchůdců. Ochránce dnes tvoří nedílnou součást právních demokratických států a působí jako prostředník mezi občany a státní mocí. Pomocí ochránce mají občané možnost domáhat se svých práv a ochrany před veřejnou mocí.

Aby bylo možné se zabývat činností veřejného ochránce práv v oblasti práva na informace, je nutné nejprve přiblížit základní pojmy tohoto institutu. K tomu slouží tato kapitola, která stručně přibližuje historický vznik úřadu ombudsmana ve světě i u nás, právní úpravu veřejného ochránce práv a základní pojmy s ním spojené – jeho charakteristiku, volbu, výkon a zánik funkce.

1.1 Historický vznik institutu ombudsmana ve světě

Počátek funkce ombudsmana nalezneme již v roce 1713, kdy byl švédským králem Karlem XII. zřízen úřad Královského Nejvyššího Ombudsmana. Již v dřívějších dobách se objevili určití předchůdci tohoto institutu, například římský tribun lidu, nicméně tyto předchůdci neplnili své funkce v rámci demokratického systému, jak jej známe dnes. Ačkoliv tedy lze v jejich činnosti spatřovat určité podobnosti, nejedná se o ombudsmanskou činnost v pravém slova smyslu.¹

Úkolem prvního ombudsmana ve Švédsku bylo dohlížení na dodržování zákonů a také plnění povinností státními úředníky. Později došlo ke změně označení na „kancléře justice“ a v průběhu času se taktéž několikrát změnilo jeho postavení – nejprve byl jmenován vládou, později vystupoval jako orgán parlamentu a poté se stal znovu součástí moci výkonné. Doba, kdy ombudsman vystupoval jako orgán parlamentu, se stala vzorem pro vytvoření instituce parlamentního ombudsmana a tento institut byl v roce 1809 zakotven ve švédské ústavě. Tato ústava zároveň stanovila úkoly ombudsmana, tedy dohlížení na dodržování zákonů soudci, vládou a ostatními úředníky. Ombudsman měl také zákonem svěřenou pravomoc soudně stíhat úředníky, kteří při výkonu své činnosti právo porušili.²

Až s velkým časovým odstupem, v první polovině 20. století, vznikají podobné instituce také v dalších zemích, nejprve ve Finsku a později také v dalších skandinávských zemích – Norsku a Dánsku. K největšímu rozšíření této instituce došlo v druhé polovině

---

¹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011, s. 6.

² Tamtéž, s. 6-7.

20. století, kdy se úřad ombudsmana stal součástí mnoha zemí nejen Evropy, ale také celého světa.

Na rozšíření úřadu ombudsmana měla bezesporu velký vliv Mezinárodní komise právníků, která ve své publikaci definovala zásady právního státu a zahrnula mezi ně mimo jiné také kontrolu výkonné moci prostřednictvím úřadu ombudsmana. Dnes je tato instituce natolik rozšířena, že se nejen stala nedílnou součástí moderních právních států, ale působí také v zemích, které nenaplnují všechny znaky demokratického právního státu.³

1.2 Historický vznik institutu ombudsmana v České republice

V Československu po listopadu 1989 došlo k významnému rozšíření ochrany subjektivních práv osob, zejména ochrany soudní. Veřejná správa se nacházela v procesu kompletní přeměny a správní rozhodování se nacházelo v kompetenci úřednického aparátu, vznikla tedy potřeba ustanovit orgán, který by poskytoval základní pomoc občanovi ve styku se státní mocí.⁴

Prvním pokusem o zavedení instituce podobné ombudsmanovi v České republice bylo přijetí zákona č. 540/1990 Sb., o Generálním inspektorovi ozbrojených sil. Nicméně za celou dobu nedošlo ke zvolení inspektora Federálním shromážděním. Jako určitý zlom je možno chápat konání semináře „Ombudsman v České republice“ v roce 1993, kde došlo k přednesení a diskusi o zásadách zákona o českém ombudsmanovi. Záměrem bylo vytvoření úřadu, který bude nezávislý a bude projednávat stížnosti občanů na státní orgány a úředníky nebo bude jednat z vlastní iniciativy.⁵

Tyto zásady se později staly také oficiálním dokumentem, který byl předložen skupinou poslanců v roce 1955 Poslanecké sněmovně. Tento první ani další návrhy nebyly schváleny, ke schválení zákona došlo až v roce 1999.⁶ Zákon o Veřejném ochránci práv (dále také „ZVOP“) byl vyhlášen pod číslem 349/1999 Sb. a účinnosti nabyl 28. února 2000.

Prvním ochráncem byl zvolen JUDr. Otakar Motejl v roce 2000 a o rok později byla zvolena také jeho zástupkyně Anna Šabatová. V následujících letech v úřadu působil JUDr. Pavel Varvařovský a ombudsmanka Mgr. Anna Šabatová, Ph.D. Současným ombudsmanem je

---

³ ŠABATOVÁ, Anna. *Ombudsman a lidská práva*. Brno: Doplněk, 2008, s. 9.

⁴ SLÁDEČEK. *Zákon o Veřejném ochránci práv...*, s. 27.

⁵ VESELÝ, Jan. Ombudsman v našem právním řádu? *Právní rozhledy* [online databáze], 1997, č. 1. [cit. 19. února 2022]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](http://databaze.beck-online.cz).

⁶ KANCELÁŘ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV. *Deset let veřejného ochránce práv* [online]. ochrance.cz, 2010 [cit. 19. února 2022]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/Publikace/ochrance_almanach.pdf.

JUDr. Stanislav Křeček, který byl do své funkce zvolen v roce 2022, jehož zástupkyní je Mgr. Monika Šimůnková.

1.3 Veřejný ochránce práv v Ústavě ČR

Institut veřejného ochránce práv nebyl v České republice nikdy zahrnut do ústavního pořádku, byl zřízen pouze běžným zákonem. Již před vznikem tohoto zákona docházelo ke střetu mnoha názorů, zda by měl tento institut být zařazen do Ústavy ČR a diskuse na toto téma přetrvávají dodnes, ačkoliv v mnohem nižší míře.

Úvaha vlády v roce 1998, kdy byl projednáván zákon o VOP, počítala s ústavním zakotvením tohoto úřadu, nicméně od tohoto záměru bylo nakonec upuštěno a byl předložen pouze návrh běžného zákona.⁷ Po této události se začaly objevovat názory podporující zakotvení do ústavního pořádku, ale bez náležité politické podpory k tomu nakonec nedošlo.

Vojtěch Šimíček vyjádřil svůj souhlas s ústavním zakotvením ochránce, hlavním argumentem, který se objevuje také v publikacích jiných autorů, je jasné definování institutu přímo ústavou a vhodnost začlenění institutu v rámci systému dělby moci. Dalším argumentem je také možnost provádění ústavní kontroly, neboť při ustanovení instituce běžným zákonem je možnost kontroly výrazně snížena.⁸

K těmto názorům se přiklání také Petr Průcha, který shodně s Šimíčkem uvádí, že nelze akceptovat protiargument, že ochránce nedisponuje mocenskou pravomocí a nemůže tak být zařazen do systému dělby moci. Pokud totiž vnímáme pravomoc jako souhrn právních prostředků, které ochránce má k dispozici pro výkon své funkce, nutně tedy také on disponuje určitou formou mocenské pravomoci.⁹ Je proto nutné, aby při zakotvování instituce do ústavního pořádku bylo zvažováno vícero kritérií než pouze mocenská pravomoc.¹⁰ Oba se v tomto přesvědčení rozcházejí s názorem Vladimíra Sládečka, který v důvodové zprávě k zákonu uvedl, že „*při zřízení instituce ombudsmana není nutná změna platné ústavy, protože nejde o orgán, který by disponoval mocenskou pravomocí a mohl tak integrovat do existující dělby státní moci*“.¹¹

---

⁷ SLÁDEČEK. *Zákon o Veřejném ochránci...*, s. 35.

⁸ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Důvody ústavního zakotvení Veřejného ochránce práv. In: HRABCOVÁ, Dana (eds.). *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 23.

⁹ PRŮCHA, Petr. Veřejný ochránce práv a systém kontroly veřejné správy. In: HRABCOVÁ. *Postavení a role ombudsmana...*, s. 53.

¹⁰ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Důvody ústavního zakotvení Veřejného ochránce práv. In: HRABCOVÁ. *Postavení a role ombudsmana...*, s. 23.

¹¹ SLÁDEČEK. *Zákon o Veřejném ochránci...*, s. 28.

Vážnost a potřebnost institutu ochránce je vnímána veřejností, ale také státními orgány. Zároveň nemůže být pochyb o kvalitě fungování tohoto institutu, proto diskuse o začlenění do ústavního pořádku víceméně utichly. Ačkoliv existují pádné důvody pro začlenění ochránce do ústavního pořádku, nejsou v současné době vnímány jako zásadní. Nespornou výhodou pouhé zákonné úpravy institutu lze také spatřovat v možnosti rychlejší reakce ochránce na potřebu případných změn zákona.¹² Já osobně vnímám začlenění ochránce do ústavního pořádku jako vhodné, neboť by to rozhodně přispělo ke zvýšení důvěryhodnosti celého úřadu v očích veřejnosti. Vzhledem k tomu, kolik občanů se na ochránce obrací a vnímají ho jako jistotu, nespornou výhodou zakotvení ochránce v ústavě by byla také jeho složitější zrušitelnost a možnost větších pravomocí, jako například zvýšená možnost kontroly orgánů veřejné správy.

1.4 Zákonná úprava veřejného ochránce práv

Zákonnou úpravu institutu najdeme v **zákoně č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv**, který nabyl účinnosti 28. února 2000. Zákon vychází z Doporučení výboru ministrů členských států rady Evropy R (85) 13, o instituci ombudsmana, kterým je členským státům doporučeno zvážit možnost zřízení této instituce na státní, regionální nebo místní úrovni nebo pro specifické oblasti státní správy.¹³

Zákon je v současné době členěn do čtyř částí. První část se věnuje obecným ustanovením, jako jsou volba ochránce, jeho působnost a výkon funkce, neslučitelnost funkcí a pozbývání funkce. Část druhá se týká činností ochránce, které vykonává, a část třetí se věnuje zvláštním oprávněním a také povinnostem ochránce. V poslední části zákona najdeme úpravu závěrečných ustanovení a také zmínku o Kanceláři veřejného ochránce práv, která dle tohoto zákona vykonává úkoly „spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti ochránce a je organizační složkou státu.“¹⁴

1.5 Obecně k institutu veřejného ochránce práv

Českou variantou ombudsmana je veřejný ochránce práv. Již při návrhu zákona, kterým byla ustanovena funkce ochránce v České republice, bylo zřejmé, že ombudsman by měl být vnímán jako určitý prostředník mezi veřejnou mocí a občany. V odborné literatuře se můžeme

---

¹² CHAMRÁTHOVÁ, Anna. Zakotvení veřejného ochránce práv v Ústavě ČR. *Právní rozhledy* [online databáze], 2017, č. 18 [cit. 19. února 2022]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://db.beck-online.cz).

¹³ Council of Europe. *Rec (85) 13 on the institution of the ombudsman*. [online]. rm.coe.int, 2003 [cit. 18. února 2022]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/090000168091d57b>.

¹⁴ §25 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

setkat s mnoha podobami definice ombudsmana a rozličnost názorů na tuto instituci je dána pravděpodobně také skutečností, že se v průběhu svého vývoje institut ombudsmana šířil do jednotlivých zemí světa v různých podobách a obměnách.

Vladimír Sládeček, který se také podílel na návrhu zákona o veřejném ochránci práv, ombudsmana ve svých publikacích charakterizuje jako „*nezávislou a nestrannou osobu volenou parlamentem, která na základě stížností nebo z vlastní iniciativy a poměrně neformálně šetří namítanou protiprávnost nebo jiná pochybení v jednání veřejné správy*“.¹⁵

K definici veřejného ochránce práv (dále jen „VOP“) přispěla také judikatura Nejvyššího správního soudu, který ve svém rozsudku ze dne 19. února 2008, čj. 2 As 58/2007-52 stanovil, že ochránce nelze v žádném případě považovat za správní orgán, neboť nevykonává působnost ve veřejné správě a nedisponuje pravomocí autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech osob. Nejedná se tedy o orgán veřejné moci, nýbrž monokratický nezávislý kontrolní orgán (orgán sui generis).¹⁶

Z výše poskytnutých definic jsou tedy zřejmé dva základní znaky instituce ochránce, nezávislost a nestrannost, které jsou naprosto zásadní pro naplnění účelu, za kterým byl institut vytvořen. Nicméně z hlediska moci zákonodárné nemůžeme hovořit o nezávislosti absolutní, ale spíše relativní. Důvodem je vztah ochránce a Poslanecké sněmovny, která vůči němu dle zákona disponuje několika oprávněními (navrhuje kandidáta na VOP, jmenuje a odvolává ochránce atd.), VOP také odpovídá Poslanecké sněmovně za svou činnost a předkládá jí souhrnnou zprávu o své činnosti za předešlý rok. Navzdory tomu veřejný ochránce práv ale zůstává nezávislým orgánem, jelikož není nijak omezen a ovlivňován ve své rozhodovací činnosti. Nejedná se tedy o klasický vztah nadřízenosti a podřízenosti mezi VOP a Poslaneckou sněmovnou. Jedná se o vztah funkční odpovědnosti.

Dále je nutno zdůraznit také další výhody, kterými ochránce disponuje oproti ostatním úřadům vykonávajícím dohled nad veřejnou správou. Jedná se především o jednoduchost a neformálnost šetření, protože není svázán neměnnými procesními pravidly, dále rychlost, bezplatnost a zejména také přístupnost obyčejným lidem, protože poskytuje pomoc a právní radu občanům, kteří se domáhají svých práv.¹⁷

V neposlední řadě je nutné zmínit, jak institut VOP vymezuje přímo zákon. ZVOP v § 1 odst. 1 definuje ochránce jako instituci, která „*působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá*

---

¹⁵ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 407.

¹⁶ Tamtéž, s. 408.

¹⁷ Tamtéž, s. 407.

principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod.“ Toto ustanovení formuje základní funkci úřadu ochránce, tedy ochranu osob před nezákonným jednáním státní správy, kterou realizuje prostřednictvím svých vyšetřovacích a iniciačních oprávnění.

1.6 Ustanovení, výkon a zánik funkce

1.6.1 Volba ochránce

Volba Veřejného ochránce práv je velmi specifickou záležitostí, neboť žádný jiný orgán není volen obdobným způsobem. Základní náležitosti volby upravuje přímo ZVOP v ustanovení § 2, který stanoví funkční období ochránce na dobu šesti let, ochránce může být po vypršení svého mandátu zvolen ještě jednou. Ochránce je volen Poslaneckou sněmovnou, která volí celkem ze čtyř kandidátů, z nichž dva navrhuje prezident republiky a další dva Senát. Shodné návrhy kandidátů jsou přípustné, může tedy dojít k situaci, kdy kandidáti budou pouze dva. Dle zákona ochránce zahajuje výkon své funkce složením slibu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny, kterým se zavazuje „vykonávat svou funkci nezávisle a nestranně, v souladu s Ústavou a ostatními zákony a chránit neporušitelnost práv“. Tím je celý proces volby ombudsmana uzavřen.

Ačkoliv je ve většině ostatních zemí požadavkem, aby měl kandidát na ombudsmana (či jeho zástupce) právnické vzdělání, v České republice tomu tak není. Dle zákona je jediným požadavkem na kandidáta jeho volitelnost do Senátu.¹⁸ Jako příklad je možno uvést RNDr. Jitku Seitlovou, která byla zástupkyní VOP, ale právnické vzdělání nemá.

1.6.2 Neslučitelnost funkcí

Zákon vysloveně stanovuje, že funkce ochránce je neslučitelná s funkcí prezidenta republiky, poslance, senátora a soudce, jakož i s jakoukoliv činností ve veřejné správě. Dále je také výkon funkce neslučitelný s jinou výdělečnou činností, s výjimkou správy vlastního majetku a činnosti vědecké, pedagogické, publicistické, literární nebo umělecké, není-li taková činnost na újmu výkonu funkce a její důstojnosti a neohrožuje-li důvěru v nezávislost a nestrannost výkonu funkce. Ochránce zároveň nesmí být členem politické strany či politického hnutí.¹⁹

---

¹⁸ Volitelným do Senátu se stává občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 40 let.

¹⁹ §3 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodem je zajištění maximální míry nezávislosti a nestrannosti úřadu a také zajištění toho, aby měl ochránce co nejvíce prostoru a kapacity pro výkon své funkce.²⁰

1.6.3 Zánik funkce

Zákon taxativně stanovuje případy, kdy dochází k zániku funkce ochránce, jedná se o „*uplynutí funkčního období, nabytí právní moci rozsudku soudu, kterým byl ochránce odsouzen pro trestný čin, přestal být volitelným do Senátu (zde hovoříme o omezení způsobilosti k právním úkonům, pozbytí občanství a úmrtí), ujal se výkonu funkce, která je neslučitelná s funkcí ochránce nebo bylo předsedovi Poslanecké sněmovny doručeno písemné prohlášení ochránce, že se této funkce vzdává.*“²¹ O naplnění jakéhokoliv z těchto důvodů předseda Poslanecké sněmovny písemně vyrozumí osobu, která do té doby vykonávala funkci ochránce. Poslanecká sněmovna věc dále neprojednává a je o zániku funkce pouze vyrozuměna.²²

1.6.4 Sídlo a zástupce ochránce

Sídlem ochránce je Kancelář veřejného ochránce práv v Brně. Původně bylo navrhováno sídlo v Praze, to bylo ale změněno poslaneckým návrhem a sídlem ochránce se stalo Brno, které je považováno na centrum české justice.²³

V době nepřítomnosti ochránce ho plně zastupuje jeho zástupce, pro kterého platí stejné podmínky volby, zániku funkce a odvolání z funkce jako pro samotného ochránce. Zástupce může být také ochráncem pověřen výkonem části jeho působnosti, zástupce pak svou činností v této oblasti vykonává sám a získává tak stejné postavení a oprávnění jako ochránce. Dochází zde k „dělbě práce“ mezi zástupcem a ochráncem.²⁴ Také současný ombudsman Stanislav Křeček přenesl část své agendy na svou zástupkyni, jejich konkrétní rozdělení je možno nalézt na webových stránkách ochránce.²⁵

Tímto se dostáváme k otázce, jestli je ochránce opravdu monokratickým orgánem v pravém slova smyslu, jako ho definoval také Nejvyšší správní soud. Zástupce je totiž ustanoven vedle ochránce nezávisle na jeho vůli, ochránce nemá žádnou přímou možnost výběru, jak je tomu například v jiných zemích, může pouze uvést své doporučení. Navíc pokud je tedy zástupci

---

²⁰ ŠABATOVÁ. *Ombudsman a lidská práva...*, s. 111.

²¹ §6 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

²² SLÁDEČEK. *Zákon o Veřejném ochránci...*, s. 90.

²³ ŠABATOVÁ. *Ombudsman a lidská práva...*, s. 110.

²⁴ CHAMRÁTHOVÁ, Anna a kol. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 34.

²⁵ *Agenda VOP*. Dostupná z: <https://www.ochrance.cz/o-nas/ombudsman/>. *Agenda zástupkyně VOP*. Dostupná z: <https://www.ochrance.cz/o-nas/deputy/>.

svěřena působnost v některé oblasti, je z hlediska svých pravomocí v rovnocenném postavení vůči ochránci, ani zákon mezi nimi nezakotvuje žádný vztah podřízenosti či odpovědnost zástupce ochránci.²⁶ Ochránce není povinen předat část své působnosti svému zástupci, nicméně se jedná o nezbytnou součást výkonu jeho funkce, zejména z důvodu rozsáhlosti působnosti, kterou vykonává.²⁷ Dle mého názoru je dnes již prakticky nemožné, aby ochránce celou agendu nebo její větší část vykonával sám. Zákon tuto možnost sice nevylučuje, nicméně jeho působnost je natolik rozsáhlá, že je nemyslitelné, aby bylo možné ji časově obsáhnout. Na druhou stranu vidím jako velkou výhodu, že ačkoliv ochránce nemá možnost výběru svého zástupce, může alespoň rozhodovat, jakou oblast své působnosti mu svěří.

---

²⁶ CHAMRÁTHOVÁ, Anna, SVOBODA, Tomáš. Veřejný ochránce práv jako monokratický orgán. *Jurisprudence* [online databáze], 2018, č. 4, s. 23 [cit. 19. února 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

²⁷ CHAMRÁTHOVÁ. *Zákon o Veřejném ochránci...*, s. 36.

2 Působnost a činnost veřejného ochránce práv

2.1 Věcná působnost ochránce

Vymezení věcné působnosti nalezneme již v prvním ustanovení zákona, jedná se o § 1 odst. 1, který stanovuje, že „*veřejný ochránce práv působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod.*“

Toto ustanovení vymezuje základní principy jeho působení, tedy zjišťování nežádoucího skutkového stavu (ať už na základě žádosti či z vlastního šetření) a jeho odstranění pomocí zjednaní nápravy.²⁸

Další pohled na působnost ochránce nabízí právě důvodová zpráva k návrhu ZVOP, dle které by měl ochránce fungovat jako nenáročná, ale zároveň účinná forma domáhání se ochrany svých práv pro obyčejné občany, kteří nemají právnícké vzdělání a mohou být ztraceni v někdy velmi složitých byrokratických procesech veřejné správy.²⁹

Původní působnost ochránce byla v průběhu let jeho fungování několikrát rozšířena. K prvnímu rozšíření působnosti ochránce došlo v roce 2006, kdy bylo do jeho agendy přidáno provádění systematických návštěv zařízení, kde se nachází či mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí nebo v důsledku závislosti na poskytované péči.³⁰ Jedná se tedy o působnost, prostřednictvím které ochránce pravidelně navštěvuje tato místa, s cílem zvýšit ochranu osob před mučením či nelidským a ponižujícím zacházením.³¹ Tato oblast působnosti je specifická tím, že jejím rozšířením došlo k dopadu také na soukromé subjekty.³²

V roce 2007 došlo nejspíše k nejvýznamnějšímu rozšíření agendy ochránce, tedy působnost v oblasti práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací.³³ V rámci této působnosti ochránce *poskytuje metodickou pomoc obětem diskriminace při podávání návrhů na zahájení řízení z důvodů diskriminace, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací, zajišťuje výměnu dostupných informací s příslušnými*

---

²⁸ HRABCOVÁ, Dana. Věcné problémy a praktické zkušenosti z působení veřejného ochránce práv při aplikaci zákona č. 349/1999 Sb. In: HRABCOVÁ, Dana (eds.). *Působení ombudsmana v demokratické společnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 72.

²⁹ SLÁDEČEK. *Zákon o Veřejném ochránci...*, s. 27.

³⁰ Čl. I zákona č. 381/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 381/2005 Sb., obecná část, str. 14.

³² § 1 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

³³ § 13 odst. 1 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací, ve znění pozdějších předpisů.

evropskými subjekty.³⁴ Velkou odchylkou od ostatních působností, které ochránce do té doby vykonával je, že dopadá v celém rozsahu také na soukromé subjekty, nejen na úřady.³⁵

Dalším rozšířením působnosti ochránce se stalo sledování zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění, předání nebo průvozu zajištěných cizinců a trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby nebo vykonávají trest odnětí svobody.³⁶ V rámci této působnosti se ochránce snaží zajistit respektování práv zajištěných a vyhošťovaných cizinců. Sledování vyhoštění přispívá ke zvyšování standardů zacházení s těmito osobami a poskytuje ochranu zvláště zranitelným osobám (např. nezletilým, starším či postiženým lidem, těhotným ženám atd.), navíc tato působnost zabezpečuje dodržování mezinárodních závazků České republiky v této oblasti.³⁷

V roce 2012 se ochránce stal subjektem, který je oprávněn podat žalobu proti správnímu rozhodnutí ve správním soudnictví, pokud na podání této žaloby prokáže veřejný zájem.³⁸ Do této doby měl ochránce pouze možnost podání takovéto žaloby navrhnout státnímu zástupci³⁹, nová právní úprava tedy toto zcela nahradila.

K poslednímu velmi výraznému rozšíření působnosti ochránce došlo v roce 2018, kdy mu byly svěřeny rovnou dvě nové kompetence, a to monitorování naplňování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením⁴⁰ a naplňování práva na volný pohyb občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků.⁴¹ V rámci obou těchto zmíněných kompetencí se opět jedná o naplňování závazků mezinárodního práva. Výkon těchto dvou kompetencí navazuje také na působnost ochránce v oblasti diskriminace a z velké části se podoba výkonu těchto kompetencí v praxi navzájem shoduje.⁴²

Rozšíření působnosti ochránce, jak můžeme vidět, bylo v průběhu let opravdu rozsáhlé a setkal se s kritikou samotných představitelů tohoto úřadu. Negativně se k předávání

---

³⁴ § 21b zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ CHAMRÁTHOVÁ. *Zákon o Veřejném ochránci...*, s. 14.

³⁶ Čl. XX zákona č. 427/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Podpora účinného systému sledování nucených návratů* [online]. ochrance.cz. [cit. 8. března 2022]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/projekty/sledovani-nucenych-navratu/>.

³⁸ Čl. IV zákona č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ Čl. I bod 18 zákona č. 381/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ Zákon č. 198/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ Čl. IV bod 1 zákona č. 365/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁴² CHAMRÁTHOVÁ, Anna. Postupná proměna instituce veřejného ochránce práv. In: CHAMRÁTHOVÁ, Anna a kol. (eds.) *Dny práva 2019*. Brno: Masarykova univerzita, 2019. s. 71.

povinností vyplývajících z mezinárodních závazků ochránci vyjádřil například Pavel Varvařovský⁴³ a také první představitel úřadu JUDr. Otakar Motejl, který k tomuto uvádí, že ne každé rozšíření kompetence ochránce musí být vnímáno jako projev důvěry tomuto úřadu.⁴⁴ Z mého pohledu se hlavně jedná o jednoduchost a finanční nenáročnost tohoto procesu, kdy je pro zákonodárce jednodušší rozšiřovat kompetence orgánu, který již existuje a funguje, než pro tyto oblasti zřizovat orgány nové.

Samozřejmě to s sebou ale přináší mnohé důsledky, v první řadě přehlcení úřadu ochránce a také stále větší nepřehlednost zákona o veřejném ochránci práv, kdy s každou přidanou kompetencí je zákon doplňován a pro laika může být velmi náročné poté rozlišit, jestli se působnost ochránce vztahuje i na jeho situaci.⁴⁵ Také je nutno zmínit, že některé kompetence nově svěřené ochránci nepůsobí již jenom na veřejnou moc, ale také na soukromé subjekty, což může být veřejností vnímáno velmi negativně a nabízí se otázka, zda již není překonáno prvotní tvrzení, že ochránce veřejnou moc nevykonává. Na základě jeho sankčních a vyšetřovacích oprávnění je zřejmé vrchnostenské vystupování proti právě soukromým subjektům.⁴⁶ Osobně také vnímám trend přiřazování dalších působností právě ochránci spíše negativně. Zaprvé již teď viditelně dochází k tomu, že se ochránce v některých oblastech trochu odklání od svého původního „poslání“, za druhé by velmi brzy mohlo dojít k většímu přehlcení celého úřadu. Důležité pro všechny zúčastněné strany samozřejmě je, aby ochránce svou funkci vykonával co nejefektivněji a nejzodpovědněji. Je tedy otázkou, zda by se i nadále ochránce dokázal účinně zabývat všemi oblastmi své působnosti.

2.2 Osobní působnost ochránce

Zákon v § 1 odst. 2 konkrétně uvádí, které subjekty veřejné správy spadají do personální působnosti ochránce. Jedná se tedy konkrétně o „*ministerstva a jiné správní úřady s působností pro celé území státu, správní úřady jim podléhající, Českou národní banku, pokud působí jako správní úřad, Radu pro rozhlasové a televizní vysílání, orgány územních samosprávných celků při výkonu státní správy, a není-li dále stanoveno jinak na Policii České republiky, Armádu České republiky, Hradní stráž, Vězeňskou službu České republiky, dále na zařízení, v nichž se*

---

⁴³ CHUM, Jiří. Varvařovský: *Novému ombudsmanovi by už stát neměl nabalovat nové úkoly, jeho úřad je příliš velký* [online]. irozhlas.cz, 12. února 2020 [cit. 8 března 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/snemovna-poslanci-ombudsman-volba-kandidati-ochrance-prav_2002121232_tef.

⁴⁴ Kancelář Veřejného ochránce práv. *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv 2009* [online]. Brno: Omega Design, s.r.o., 2009, s. 167. [cit. 8. března 2022]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/dokument/2010/Souhrnna_zprava_VOP_2009.PDF.

⁴⁵ CHAMRÁTHOVÁ. Postupná proměna... In: CHAMRÁTHOVÁ. *Dny práva 2019*. s. 73.

⁴⁶ Tamtéž, s. 74-76.

vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranná nebo ústavní výchova, ochranné léčení, zabezpečovací detence a veřejné zdravotní pojišťovny.“

Na toto ustanovení poté navazuje odst. 9, který nám poskytuje negativní vymezení osobní působnosti ochránce a z jeho působnosti je tedy vyřazen Parlament, prezident republiky, vláda, Nejvyšší kontrolní úřad (dále jen „NKÚ“), zpravodajské služby ČR, orgány činné v trestním řízení, státní zastupitelství a soudy, s výjimkou orgánů správy státního zastupitelství a státní správy soudů.

Výjimky z osobní působnosti ochránce jsou ustanoveny z mnoha důvodů, Poslanecká sněmovna například kontroluje činnost ochránce, ochránce jí za výkon své činnosti odpovídá, bylo by tedy nelogické, aby on naopak kontroloval činnost její. Dále není možné, aby ochránce kontroloval Senát či vládu a prezidenta republiky, neboť se tyto orgány podílí na jeho ustavení do funkce (navrhují kandidáty pro zvolení ochránce). Jako poslední jsou vyloučeny instituce, jejichž činnost je velmi specifická a musí probíhat nezávisle bez vměšování třetích subjektů, ochránce tedy nemůže kontrolovat ani NKÚ, státní zastupitelství, soudy a orgány činné v trestním řízení.⁴⁷

2.3 Činnost ochránce

Existuje několik možností, na čí podnět může ochránce reagovat a na jeho základě poté provádět šetření. Podněty, které může ochránce prošetřit vymezuje zákon v § 9, jedná se o podnět podaný fyzickou či právnickou osobou přímo ochránci, podnět adresovaný poslanci či senátorovi, který jej ochránci postoupil, a jako poslední podnět adresovaný některé z komor Parlamentu, která jej postoupila ochránci. Čtvrtou možností, jak může ochránce vykonávat svou činnost kromě prošetření podnětu, je šetření z vlastní iniciativy. Jak vidno, je zde kladen důraz na tzv. „osobní odpovědnost“ člověka, který podnět ochránci podává. Ochránce tedy neprojednává podněty dalších osob, například pokud by podnět podal za danou osobu příbuzný či přítel, pouze může na základě takového podnětu později zahájit právě šetření z vlastní iniciativy.⁴⁸

Následující ustanovení zákona se zabývají tím, kdo se může na ochránce se svou věcí obrátit, jak má samotný podnět vypadat a jaký je další ochráncův postup po obdržení podnětu. Zákon stanovuje, že na ochránce se svým podnětem může obrátit každá osoba, tedy fyzická

---

⁴⁷ CHAMRÁTHOVÁ. *Zákon o Veřejném ochránci...*, s. 19.

⁴⁸ ŠABATOVÁ. *Ombudsman a lidská práva...*, s. 118.

či právníká.⁴⁹ Ochránce se zabývá podněty všech osob bez rozdílu, občanů i cizinců.⁵⁰ Podnět adresovaný ochránci může být podán jak v písemné formě, tak ústně do protokolu a nepodléhá žádnému poplatku.⁵¹

Co se týče náležitostí samotného podnětu, podnět musí obsahovat označení a identifikaci stěžovatele, vylíčení podstatných okolností případu a zároveň také informace, zda věc byla již předložena jinému státnímu orgánu a výsledek takového jednání. Další náležitostí je označení úřadu či přímo konkrétní označení úřední osoby, proti níž podnět směřuje a jako poslední doklad o skutečnosti, že byl dotčený úřad neúspěšně vyzván k nápravě.⁵²

Pokud ale podnět některou z těchto náležitostí neobsahuje, neznamená to, že se jím ochránce automaticky nezabývá. Naopak ochránce musí stěžovatele vyzvat, aby informace doplnil⁵³ a podnět tak mohl být řádně prošetřen, jsou-li splněny další náležitosti.

I přesto ale může dojít k odložení podnětu, v případě, že dotčená věc nespadá do působnosti ochránce či se netýká přímo osoby, která podnět podala, ochránce podnět ze zákona odloží vždy.⁵⁴ V dalších případech je odložení podnětu fakultativní. Jedná se například o situaci, kdy se jedná o věc zjevně neopodstatněnou, stěžovatel nedoplnil náležitosti podání ani ve stanovené lhůtě či pokud již věc byla projednávána nebo rozhodnuta soudem a další. Nicméně v každém případě odložení podnětu musí ochránce stěžovatele písemně vyrozumět.⁵⁵ Tato právní úprava skýtá výhody pro stěžovatele i ochránce, neboť mu umožňuje se na základě svého uvážení zabývat například věcmi, ve kterých probíhá soudní řízení, nebo podněty, u kterých sice stěžovatel nedoplnil základní náležitosti, nicméně jejich závažnost i tak šetření vyžaduje.⁵⁶

Další situací, která může nastat, je dle § 13 ZVOP podnět vykazující obsahové znaky opravného prostředku ve věcech správních či soudních, žaloby nebo opravného prostředku ve správním soudnictví nebo ústavní stížnosti. V tomto případě o tom musí ochránce stěžovatele neprodleně vyrozumět a poučit jej o správném postupu. Jedná se opět o ochranu a pomoc stěžovatelům, kteří si mohou mylně myslet, že lze podat „odvolání k ombudsmanovi“ a přitom jim běží zákonná lhůta k podání odvolání k jinému orgánu dle právního řádu.⁵⁷

---

⁴⁹ § 10 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ ŠABATOVÁ. *Ombudsman a lidská práva...*, s. 119.

⁵¹ § 10 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² Tamtéž, § 11 odst. 1.

⁵³ Tamtéž, § 12 odst. 2 písm. a).

⁵⁴ Tamtéž, § 12 odst. 1.

⁵⁵ Tamtéž, § 12 odst. 2 a 3.

⁵⁶ ŠABATOVÁ. *Ombudsman a lidská práva...*, s. 121.

⁵⁷ Tamtéž, s. 122.

Pokud nedojde k odložení podnětu či postupu dle § 13, ochránce zahájí šetření ve věci a opět stěžovatele vyrozumí.⁵⁸ Postup provádění šetření je velmi rozsáhlý a ochránce má k výkonu své působnosti řadu oprávnění a různé preventivní či sankční nástroje. Celý proces blíže upravuje samozřejmě zákon, z hlediska oprávnění ochránce je možno alespoň krátce zmínit oprávnění vstupovat do všech prostor úřadů a provádět šetření, klást otázky zaměstnancům a jiným osobám, neomezený přístup ochránce ke všem písemným dokumentům úřadu a také možnost požádat o zproštění mlčenlivosti jednotlivých zaměstnanců.⁵⁹ Naproti tomu je samozřejmě povinností úřadu poskytovat ochránci veškerou součinnost v jeho šetření.

Poté už přichází na řadu samotná opatření, pokud ochránce zjistí určité pochybení, úřad i stěžovatele vyrozumí a úřad vyzve k vyjádření (v opačném případě, kdy není zjištěno pochybení, dojde pouze k vyrozumění).⁶⁰ V této lhůtě má úřad sám možnost provést opatření k nápravě. Ochránce ale může sám úřadu navrhnout opatření k nápravě uvedená v zákoně, úřad je poté povinen ve lhůtě 30 dnů sdělit ochránci, jaká opatření k nápravě přijal a pokud tato povinnost není splněna, ochránce o situaci vyrozumí nadřízený úřad či vládu a dále má možnost o svých zjištěních informovat samotnou veřejnost.⁶¹

Obdobný postup následuje v případě, že ochránce jedná z vlastní iniciativy. Ochránce má dále speciální oprávnění, pokud projednává podněty v oblasti dalších působností, které vykonává, například v oblasti návštěv zařízení a sledování vyhoštění, v oblasti práva na rovné zacházení, při ochraně osob se zdravotním postižením atd. Jedná se například o metodickou pomoc občanům, provádění výzkumu, vydávání doporučení a souhrnných zpráv, zlepšování informovanosti veřejnosti a další.⁶²

2.4 Zvláštní oprávnění a povinnosti ochránce

Poslední částí jsou zvláštní oprávnění, kterými ochránce disponuje kromě těch, které využívá v šetřeních zmíněných výše. Jedná se o oprávnění doporučit vydání, změnu nebo zrušení právního či vnitřního předpisu, které ochránce doručuje přímo úřadu, jehož působnosti se doporučení týká.⁶³ Jedná se ale o pouhé doporučení, dotčený úřad tedy není povinen věc projednat.

---

⁵⁸ § 14 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ Tamtéž, § 15.

⁶⁰ Tamtéž, § 17 a 18.

⁶¹ Tamtéž, § 20.

⁶² Tamtéž, část druhá zákona.

⁶³ § 22 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

Oproti svým oprávněním má ochránce samozřejmě také povinnosti a každoročně musí Poslanecké sněmovně předložit souhrnnou zprávu o své činnosti za předchozí rok.⁶⁴ Kromě této souhrnné zprávy podává ochránce Poslanecké sněmovně také informace o své činnosti nejméně jednou za čtvrt roku, dále zprávu o případech, ve kterých nebylo dosaženo opatření k nápravě a dále doporučení na vydání, změnu nebo zrušení právního předpisu, která doporučil úřadům.⁶⁵ Kromě těchto zpráv ale ochránce velmi často informuje veřejnost o průběhu jeho činnosti, ať už na jeho internetových stránkách, či prostřednictvím různých sborníků, odborných publikací a organizováním seminářů a právnických konferencí.

---

⁶⁴ § 23 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ Tamtéž, § 24.

3 Principy dobré správy dle ochránce

3.1 Vymezení pojmu „dobrá správa“

Pojem principy dobré správy byl poprvé použit v zákoně o veřejném ochránci práv.⁶⁶ Jedná se o neurčitý právní pojem, se kterým pracuje také správní řád⁶⁷, nicméně ani jeden z těchto zákonů pojem dobrá správa blíže nedefinuje a nerozvádí.

Pojmu dobrá správa je kladen velký důraz na mezinárodní úrovni, významnou roli v této oblasti sehraje Rada Evropy, která formuje jednotlivé zásady dobré správy prostřednictvím svých doporučení a rezolucí.⁶⁸ Jako významný dokument v této oblasti je možno uvést Doporučení Rec (2007)7, o dobré veřejné správě. Toto doporučení definuje základní právo občanů na dobrou veřejnou správu, která je podle něj cílem a žádoucím stavem, který by měl být dosažen a udržen. Dobrá správa je tímto doporučením definována prostřednictvím jednotlivých zásad, které podrobněji upravují jednotlivé články tohoto doporučení – jedná se o zásadu zákonnosti, rovnoprávnosti, nestrannosti, proporcionality, právní jistoty, časové přiměřenosti, participace, úcty k soukromí a transparentnosti.⁶⁹

Principy dobré správy můžeme charakterizovat jako soubor principů, kterými by se měla veřejná správa řídit, aby bylo její jednání považováno za spravedlivé⁷⁰ a nebyla narušena důvěra k jednotlivým institucím. Veřejná správa není přímo zákonem vázána k dodržování těchto zásad, nicméně je na jejich dodržování kladen důraz také ze strany ochránce. Působnost ochránce se totiž vztahuje také na přehliživé jednání, nečinnost, aroganci, nezdvořilost, neodůvodněné průtahy v řízení, špatný výklad zákona atd.⁷¹

Jednotlivé zásady dobré správy jsou upraveny také správním řádem, který je dále rozvádí v § 2 až 8. Jedná se o dodržování právního řádu, nestrannost, včasnost, předvídatelnost, přesvědčivost, přiměřenost, součinnost, odpovědnost, otevřenost a vstřícnost.

Usnesením vlády č. 331 z roku 2012 byl také schválen Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy (dále pouze „Kodex“). Tento Kodex vymezuje standardy chování úředníků a zásady chování, kterými by se měli řídit při výkonu veřejné správy.

---

⁶⁶ CHAMRÁTHOVÁ. *Zákon o Veřejném ochránci...*, s. 7.

⁶⁷ § 8 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁸ POTĚŠIL, Lukáš. „Dobrá správa“ v dokumentech Rady Evropy [online]. mvcr.cz, prosinec 2008 [cit. 10. března 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dobra-sprava-v-dokumentech-rady-evropy.aspx>.

⁶⁹ Council of Europe. *Rec (2007)7 on good administration*. [online]. rm.coe.int, 2007 [cit. 10. března 2022]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/cmrec-2007-7-of-the-cm-to-ms-on-good-administration/16809f007c>.

⁷⁰ CHAMRÁTHOVÁ. *Zákon o Veřejném ochránci...*, s. 7.

⁷¹ Tamtéž, s. 7.

Hlavním úkolem Kodexu je vytvářet a uchovávat důvěru veřejnosti ve veřejnou správu.⁷² Dle článku 13 Kodexu tyto zásady přímo navazují na práva a povinnosti zaměstnanců uvedené v zákoníku práce, porušení těchto zásad tedy je posuzováno totožně jako porušení zákoníku práce.

3.2 Principy dobré správy definované ochráncem

Jak bylo zmíněno již výše, jednotlivé zásady dobré správy jsou roztrženy v jednotlivých právních předpisech a každá oblast činnosti si tyto zásady přizpůsobuje dle svého. Protože jedním z úkolů ochránce je dohlížet na dodržování principů demokratického právního státu a dobré správy, vytvořil svůj soubor zásad a jednotlivé principy definoval. Tento souhrn je však určen primárně pro hodnocení činnosti úřadů, kterým se ochránce zabývá, samotný pojem dobrá správa tuto oblast obsahově přesahuje.⁷³

Ochránce tedy definoval deset principů dobré správy, které slouží jako neformální zásady kvalitního spravování věcí veřejných. Jedná se o:

1. *Soulad s právem* – základní zásada fungování všech institucí veřejné správy, dle které musí úřad postupovat v souladu s právním řádem České republiky,
2. *Nestrannost* – úředník přistupuje ke všem osobám ve stejné situaci stejně a nečiní mezi nimi neodůvodněné rozdíly, zároveň se snaží oprostít od předsudků a zachovávat neutralitu,
3. *Včasnost* – úřad vyřizuje každé podání v přiměřeném čase bez zbytečných průtahů,
4. *Předvídatelnost* – úřad rozhoduje způsobem shodným s tím, jak v minulosti rozhodoval obdobné případy,
5. *Přesvědčivost* – úředník při řízení poskytuje přesné informace způsobem, aby nedošlo k omylům, a také informuje osobu o zjištěných skutečnostech a postupu úřadu,
6. *Přiměřenost* – úřad zasahuje do práv osob pouze v případě, že je to nutné k dosažení účelu řízení a pouze v nezbytné míře tak, aby jeho postup nebyl nepřiměřeně tvrdý,
7. *Efektivnost* – úřad se snaží o komplexní řešení věci, je důsledný a usiluje o skutečné vyřešení celé věci,

---

⁷² Ministerstvo vnitra České republiky. *Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2012. [cit. 19. března 2022]. Dostupné z: https://www.cuzs.cz/userfiles/documents/Legislativa/Etický_kodex_uredniku_a_zamestnancu_verejne_spravy.pdf.

⁷³ CHAMRÁTHOVÁ. *Zákon o Veřejném ochránci...*, s. 7.

8. *Odpovědnost* – v případě, že se úřad dopustí chyby, výslovně tuto chybu přizná, dotčené osobě se omluví a učiní opatření nezbytná k nápravě,
9. *Otevřenost* – úřad umožní osobám nahlížet do všech úředních dokumentů a pořizovat si jejich kopie, otevřenost veřejné správy je základním principem, na který navazuje právě právo na informace,
10. *Vstřícnost* – úředník se k osobám chová s respektem a zdvořile, je také korektní vůči ostatním úředníkům.⁷⁴

---

⁷⁴ VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Principy dobré správy* [online]. ochrance.cz. [cit. 19. března 2022]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy/principy-dobre-spravy.pdf>.

4 Svobodný přístup k informacím

Právo na informace je projevem principu otevřenosti veřejné správy v praxi. Ochránce se ve své agendě zabývá právě i touto oblastí, kdy se na něj prostřednictvím jednotlivých podnětů obrací občané, kterým nebylo na základě žádosti o informace vyhověno. Pro účely práce je tedy nezbytné alespoň krátce přiblížit pojem práva na informace a jeho zakotvení v právním systému, aby bylo možné dále přistoupit k analýze vybraných podnětů adresovaných ochránci, které se této oblasti týkají.

4.1 Obecně k právu na informace

Právo na informace je jedním z mnoha ústavně zaručených práv a obecně je ve společnosti považováno za jedno z nejdůležitějších práv občana ve vztahu ke státní moci. Toto právo je zaručeno Listinou lidských práv a základních svobod, ze které vyplývá, že právo na informace je právem politickým. Tím se dostáváme také k základní funkci práva na informace – pomáhá občanovi se podílet na veřejném životě státu, obce či kraje.⁷⁵ Svoboda slova se začala objevovat v ústavách různých zemí světa již v 18. století.⁷⁶

Při procesu „otevírání veřejné správy“ byl kladen stále větší důraz na právo na informace, oproti předchozímu principu diskrétnosti veřejné správy, který je uplatňován v totalitních režimech. V České republice došlo k přechodu k principu otevřenosti veřejné správy právě přijetím Listiny základních práv a svobod v roce 1991.^{77 78} Tento princip je určujícím znakem moderní demokratické společnosti a rychlý rozvoj technologií jednoznačně napomáhá jednoduchému rozšíření velkého množství informací mezi velkou skupinu občanů. Zároveň je také velmi důležitá důvěra občanů ve veřejnou správu, je proto zásadní, aby občané byli o jejím fungování co nejlépe informováni.⁷⁹

Kolman právo na informace chápe jako právo specifické povahy, protože může být chápáno vícero způsoby. Právo na informace je právem samo o sobě, ale zároveň je nutné na něj pohlížet jako na prostředek k uskutečňování jiných práv (např. právo petiční či shromažďovací). Dále může ale také právo na informace stát v cestě k uskutečňování jiných práv⁸⁰, s tím souvisí právě

---

⁷⁵ KOLMAN, Petr. *Svobodný přístup k informacím – k jednomu procesnímu problému* [online]. advokatinidenik.cz, 12. října 2021 [cit. 22. března 2022]. Dostupné z: https://advokatinidenik.cz/2021/10/12/svobodny-pristup-k-informacim-k-jednomu-procesnimu-problemu/#_ftn1.

⁷⁶ KUŽÍLEK, Oldřich, ŽANTOVSKÝ, Michael. *Svoboda informací*. Praha: Linde Praha a.s., 2002, s. 14.

⁷⁷ WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod: Komentář*. [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer, 2012 [cit. 22. března 2022]. Dostupné z: databáze.aspi.cz.

⁷⁸ KUŽÍLEK, ŽANTOVSKÝ. *Svoboda informací...*, s. 15.

⁷⁹ Tamtéž, s. 14.

⁸⁰ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 19.

právní úprava tohoto práva, která definuje, v kterých případech je možné právo na informace omezit (nejčastěji dochází ke kolizi práva na informace s ochranou soukromí).

Jak již bylo zmíněno, právo na informace pomáhá občanovi podílet se na chodu veřejné správy. Dle Ústavy je lid zdrojem veškeré státní moci a svou politickou vůli vykonává hlavně prostřednictvím jednotlivých orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.⁸¹ K tomu, aby občan byl schopen se relevantně rozhodovat a uplatňovat tímto způsobem svou politickou vůli, je nezbytné, aby měl k dispozici právě informace o fungování veřejné správy. Zároveň velmi důležitou funkcí práva na informace je jeho funkce kontrolní ve vztahu k veřejné správě.⁸² Právo na informace vychází ze skutečnosti, že veřejná správa je službou veřejnosti⁸³ a měla by být vůči občanům zcela transparentní. Už tedy pouhá možnost, že každý občan může získat informace o činnosti daného orgánu, jej vede k větší zodpovědnosti při výkonu jeho činnosti. Jedná se tedy také o velmi silný prvek, který působí jako prevence před nežádoucím chováním institucí, úředníků a politiků.⁸⁴

Právo na informace samozřejmě ale není právem absolutním. V zásadě dle zákona platí, že instituce poskytují všechny informace, pokud zákon nestanoví jinak.⁸⁵

4.2 Právní úprava práva na informace

Právo na informace je na mezinárodní úrovni upraveno mezinárodními smlouvami, které jsou dle čl. 10 Ústavy České republiky také součástí našeho právního řádu. Prvním dokumentem zmiňujícím se o právu na informace je Všeobecná deklarace lidských práv, schválená Valným shromážděním OSN roku 1948, která právo na svobodu projevu zmiňuje v čl. 19. Ačkoliv se nejedná o závazný a právně vymahatelný dokument, stal se inspirací právě pro nadcházející mezinárodní smlouvy.

Důležitými mezinárodními dokumenty v této oblasti jsou Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, které stanoví svobodu projevu, svobodu přijímání informací a jejich šíření.⁸⁶

Pramenem vnitrostátního ústavního práva, který upravuje právo na informace je Listina základních práv a svobod. Jedná se o článek 17 Listiny, který je systematicky zařazen do oddílu politických práv.

---

⁸¹ Čl. 2 odst. 1 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů.

⁸² KORBEL, František a kol. *Právo na informace. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Zákon o právu na informace o životním prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2005, s. 47-48.

⁸³ §4 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁴ KORBEL, František a kol. *Právo na informace...*, s. 47-48.

⁸⁵ § 7 až 11 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁶ KOLMAN. *Právo na informace...*, s. 38-39.

Článek 17 stanovuje:

- (1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.*
- (2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.*
- (3) Cenzura je nepřijatelná.*
- (4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.*
- (5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.*

Základním právním předpisem dále upravujícím tuto oblast, je **zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím** (dále pouze „ZSPI“). Tento zákon rozvíjí povinnost orgánů veřejné správy informovat dle článku 17 odstavce 5 Listiny. Obsahuje komplexní právní úpravu toho, jak vůbec můžeme definovat informaci, co jsou povinné subjekty a jakým způsobem mohou informovat o své činnosti, dále upravuje problematiku žádosti o poskytnutí informace a s ní spojené lhůty, možnosti opravných prostředků a soudní ochrany vůči rozhodnutí povinného subjektu, Národního katalogu otevřených dat a v neposlední řadě omezení práva na informace.

4.3 Základní zásady poskytování informací definované ochráncem

Veřejný ochránce práv také často pomáhá občanům, kteří se neúspěšně domáhají požadované informace od orgánů veřejné správy. Za tímto účelem byl vydán sborník stanovisek veřejného ochránce práv č. 21 s názvem „Informace“. V tomto sborníku Kancelář VOP shrnuje všechny potřebné informace pro občany a provádí je celým procesem žádosti o informace. Součástí jsou také zásady poskytování informací, které jsou zde definovány, a prostřednictvím nichž si můžeme také blíže představit některé aspekty zákona o svobodném přístupu k informacím.

Základními zásadami poskytování informací jsou:

- Zásada č. 1: *Každý se může ptát na informace vztahující se k působnosti povinných subjektů.* To znamená jakákoliv fyzická či právnická osoba, dokonce i více osob současně.
- Zásada č. 2: *Povinné subjekty poskytují informace na žádost nebo zveřejněním.* Povinný subjekt tedy nereaguje pouze na žádosti, ale může také další informace o své činnosti zveřejňovat vhodným způsobem.
- Zásada č. 3: *Poskytování informací vychází z principu neformálního přístupu k informacím.* Neformální přístup se projevuje tak, že jsou dány jen základní náležitosti žádosti o informace, aby tento proces byl pro občana zjednodušen.
- Zásada č. 4: *Informace se poskytují zásadně bezplatně.*
- Zásada č. 5: *Povinný subjekt poskytne informaci, pokud o ni žadatel řádně požádal (podal žádost ve smyslu informačního zákona), je zřejmé, jakou informaci požaduje, informace se vztahuje k působnosti povinného subjektu a poskytnutí informace nic nebrání.* Zde se tedy jedná o základní podmínky pro poskytnutí informace úřadem.
- Zásada č. 6: *Co povinný subjekt poskytne, to zpravidla zveřejní.*
- Zásada č. 7: *Informaci lze neposkytnout pouze, existuje-li zákonný důvod pro její odeřnění a je-li to nezbytné k ochraně jiných práv a svobod či chráněných zájmů (test poměrování zájmů).* V zákoně najdeme taxativní vymezení případů, kdy je možno nebo nutno právo na informace omezit. Mnohdy se ale může jednat o velmi sporné případy, zejména v oblasti práva na ochranu soukromí (např. informace o platech a vzdělání úředníků), je tedy nutné v takových případech použít test proporcionality a každý takový případ posuzovat individuálně.
- Zásada č. 8: *Kdykoliv povinný subjekt neposkytne požadované informace (byť i jen zčásti), aniž by zároveň žádost odložil, vydá rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popřípadě o odmítnutí části žádosti.*
- Zásada č. 9: *Proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti je možné se bránit odvoláním. Proti ostatním nesprávným postupům povinného subjektu včetně nečinnosti je v zásadě možné se bránit stížností.*
- Zásada č. 10: *Rozhodnutí o odvolání je přezkoumatelné soudem a Úřadem pro ochranu osobních údajů.⁸⁷*

---

⁸⁷ ŠABATOVÁ, Anna a kol. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv č. 21 – Informace.* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2019. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Sbornik_Informace.pdf.

Tyto zásady shrnují základní aspekty práva na informace a úřady poskytující informace by se jimi měly řídit. Nicméně i po takové době, kdy veřejná správa v České republice přešla k principu otevřenosti, je stále v některých případech patrná neochota povinných subjektů informace občanům poskytovat. I těmito případy se ombudsman zabývá a v jejich rámci uplatňuje své kompetence, jejichž shrnutí bude obsahem následující kapitoly.

5 Vybrané případy z činnosti ochránce

5.1 Neposkytnutí informací o výši platu a odměn vedoucích zaměstnanců úřadů

Prvním případem je podnět adresovaný ochránci, který směřoval proti úřednímu postupu Magistrátu města Děčín, který dotyčnému odmítl poskytnout informace o výši platu a odměn poskytovaným úředníkům města. Toto rozhodnutí bylo dále potvrzeno v odvolacím řízení Krajským úřadem Ústeckého kraje. Oba úřady neposkytnutí informace zdůvodnily tak, že se nejedná o informaci, která by vypovídala o úřední činnosti či pracovním zařazení úředníků a poskytnutí této informace by bylo možné pouze se souhlasem dotčených úředníků.

Ochránce označil za zcela zjevné pochybení Krajského úřadu, neboť již v době jeho rozhodování byla známa judikatura Nejvyššího správního soudu týkající se zveřejňování informací o platech úředníků, a zároveň také Ministerstvo vnitra a Úřad pro ochranu osobních údajů zveřejnilo metodické doporučení, kterým se mají úřady při poskytování těchto informací řídit. Ochránce vyslovil právní názor, že pokud povinný subjekt vyřizuje žádost o informaci o platu úřední osoby, je nutné, aby provedl test proporcionality na základě ZSPI (v tom případě by tedy byl povinen poskytnout informaci o platu všech úředníků, jichž se žádost týká) nebo vykonat test vlastní, který bude zohledňovat konkrétní okolnosti případu.

Ochránce také dospěl k závěru, že řídicí zaměstnanci veřejné správy musí počítat se zvýšenou kontrolou ze strany veřejnosti, protože vykonávají rozhodovací pravomoc. Pokud se tedy jedná o informace o výši jejich platu, je nutné předpokládat převahu veřejného zájmu nad ochranou soukromí.

Ochránce označil jednání krajského úřadu jako protiprávní, neboť nerespektuje zákon o svobodném přístupu k informacím, judikaturu Nejvyššího správního soudu a výše zmíněné metodické doporučení.

V tomto případě ochránce využil svých sankčních oprávnění dle § 20 zákona o VOP a o tomto protiprávním jednání vyrozuměl ministra vnitra a také informoval veřejnost. Ministerstvo vnitra se ztotožnilo s názorem, který ochránce vyjádřil, a přislíbilo metodicky usměrnit postup krajských úřadů v souvislosti s poskytováním informací o platech úředních osob.⁸⁸

Osobně šetření tohoto případu považuji za přínosné, protože zde ochránce vyjádřil nutnost použití testu proporcionality, pokud dochází ke střetu práva na informace a ochrany

---

⁸⁸ Stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 21. února 2013, sp. zn. 5362/2011/VOP. [online]. eso.ochrance.cz, 2013 [cit. 21. března 2022]. Dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2880>.

osobních údajů. Často jsou vedeny diskuse na téma, zda má veřejnost právo znát výši platů či například dosažené vzdělání jednotlivých zaměstnanců veřejné správy a velmi často také dochází k projednávání žádostí o tyto informace. Právní názory, které ochránce v tomto případě vyslovil, tedy dle mého přispívají k jejich snadnějšímu řešení. Ochránce v tomto případě také poukázal na nutnost rozšíření metodických pokynů k postupu úřadů při poskytování informací o platech úředníků.

5.2 Neposkytnutí části vnitřního předpisu Vězeňské služby ČR

Druhým případem je posouzení ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) ZSPI, dle kterého může povinný subjekt omezit poskytnutí informace, pokud se vztahuje výlučně k vnitřním pokynům a personálním předpisům povinného subjektu.

Podnět adresovaný ochránci se v tomto případě týkal neposkytnutí části vnitřního předpisu Vězeňské služby ČR (dále jen „VS ČR“). Stěžovatel o něj požádal v rámci režimu ZSPI a tato jeho žádost byla zamítnuta s odůvodněním, že se jedná o interní předpis. Stěžovatel se dále obrátil na Ministerstvo spravedlnosti, přičemž namítal, že vnitřní předpis se týká také povinností osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a měl by tedy mít možnost se s tímto předpisem seznámit. Jeho žádost byla opakovaně zamítnuta s odůvodněním, že předpis stanovuje pouze úkoly a povinnosti zaměstnanců VS ČR.

Ochránce v tomto případě vyjádřil názor, že pokud se daná informace vztahuje také k jiným skutečnostem než vnitřním pokynům (jako v tomto případě k povinnostem osoby ve výkonu trestu odnětí svobody), nelze odůvodnit její neposkytnutí výše zmíněným ustanovením § 11 odst. 1 písm. a) ZSPI.

V rámci šetření tedy ochránce dospěl k závěru, že došlo k pochybení ze strany VS ČR, když nebyla žádaná informace poskytnuta. Ochránce v tomto případě požádal o stanovisko generálního ředitele VS ČR, který se s jeho názorem ztotožnil a stěžovateli nakonec zpřístupnil požadovanou část předpisu. Zpráva o šetření byla tedy dle § 18 odst. 1 ZVOP zaslána stěžovateli a také generálnímu řediteli VS ČR k případnému vyjádření. Nebylo nutné v tomto případě využívat žádných sankčních opatření, neboť pochybení VS ČR bylo zahlazeno poskytnutím části vnitřního předpisu generálním ředitelem stěžovateli.⁸⁹

Ochránce řešením tohoto případu přispěl k charakteristice vnitřních předpisů v souvislosti s poskytováním informací a tento vyjádřený názor potvrdil později také Nejvyšší

---

⁸⁹ Stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 13. listopadu 2006, sp. zn. 4399/2006/VOP. [online]. eso.ochrance.cz, 2006 [cit. 21. března 2022]. Dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2512>.

správní soud ve svém rozsudku ze dne 17. ledna 2008, sp. zn. 5 As 28/2007-89, ve kterém uvedl, že „za interní pokyn ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a) ZPSI nelze stricto sensu považovat každý akt, který správní orgán takto označí. Rozhodný je vždy obsah konkrétního pokynu nebo jiného aktu.“

5.3 Odmítnutí zveřejnění jmen pokutovaných společností provozujících čerpací stanice

Posledním případem je prověření postupu České obchodní inspekce (dále jen „ČOI“), která odmítla poskytnout informaci, kterým čerpacím stanicím pohonných hmot udělila ve správním řízení pokuty. Tento postup ČOI zdůvodnila tím, že se jedná o informace vzniklé ve rámci její kontrolní činnosti a jejím zaměstnancům tak vzniká povinnost mlčenlivosti.

Ochránce označil tvrzení ČOI za nepřijatelná a stanovil, že pokud orgán státní správy odmítá poskytnout informace o výsledcích správního řízení bez zákonného důvodu, porušuje tím zákon. Zároveň konstatoval, že setrvávání ČOI na tomto postoji vážným způsobem podkopává léta pečlivě budovaný systém transparentnosti a otevřenosti veřejné správy.

Dle ochránce ČOI záměrně přehlíží ustanovení §11 odst. 3 ZPSI, které ukládá povinnému subjektu povinnost poskytnout informace, které vznikly jeho činností při plnění úkolů v rámci kontrolní činnosti. Požadovaná informace je totiž obsahem kontrolního protokolu, který je právě tímto výsledkem kontrolní činnosti ČOI. Ochránce dále stanovil, že se v tomto případě nelze odvolávat na povinnost mlčenlivosti, neboť ta se dotýká pouze jednotlivých pracovníků a ne úřadu jako celku. Úřadu jako takového se naopak dotýká právě zmiňovaná informační povinnost.

Ochránce tedy vyzval ČOI, aby změnila svůj právní názor na otázku poskytování informací, přičemž ústřední ředitelka ČOI změnu právního názoru odmítla a dále trvala na výše zmíněných tvrzeních. Ochránce tedy přistoupil k sankčním opatřením a obrátil se na Ministerstvo průmyslu a obchodu. Zároveň svou právní argumentaci zveřejnil na internetových stránkách ochránce a poskytl médiím, aby mohla být využita občany, kteří napadají odepření informací ze strany ČOI u správního soudu. Ochránce tedy v tomto případě opět přistoupil ke zveřejnění jako k sankci dle § 20 zákona o VOP, protože nebyla přijata žádná opatření k nápravě ze strany ČOI.⁹⁰

---

⁹⁰ Stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 17. prosince 2008, sp. zn. 3186/2008/VOP. [online]. eso.ochrance.cz, 2008 [cit. 21. března 2022]. Dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2780>.

Za velmi důležité dle mého názoru v tomto případě můžeme označit názor ochránce, že ČOI svým postupem podkopává pečlivě budovaný systém otevřenosti veřejné správy, neboť právě tento princip je velmi důležitým znakem moderní demokratické společnosti. Ochránce také při svém šetření přispěl k výkladu zmíněného ustanovení § 11 odst. 3 ZSPI, když ve svém stanovisku upřesnil, jak je nutno posuzovat právě „informace, které vznikly při kontrolní činnosti úřadu“ a jak je třeba nahlížet na rozdíl mezi povinností mlčenlivosti úřadu jako celku a jeho jednotlivých pracovníků.

6 Shrnutí

Ochránce se samozřejmě zabýval také mnoha dalšími případy, v rámci nichž řešil různé aspekty práva na informace, z důvodu malého rozsahu bakalářské práce ale není možné jich podrobněji popsat více. Nicméně i v dalších případech jsou kompetence ochránce v této oblasti stejné, jako v případech rozebraných v předchozí kapitole.

V případě, že je zjištěno pochybení úřadu, ochránce stanoví lhůtu 30 dnů pro vyjádření úřadu a zároveň je oprávněn navrhnout opatření k nápravě dle zákona.⁹¹ V mnoha případech úřad své pochybení uzná a ztotožní se s názory, které ochránce předloží ve svém závěrečném stanovisku, změní právní názor a učiní opatření k nápravě. V opačných případech, kdy úřad trvá na svých tvrzeních, která ochránce označuje za chybná, je nucen přistoupit ke svým sankčním opávněním na základě § 20 ZVOP. Jestliže tedy úřad neprovede žádná opatření k nápravě či jsou tato opatření nedostatečná, ochránce o případu vyrozumí nadřízeného tohoto úřadu (popřípadě vládu, pokud takový úřad není). Dalším sankčním opatřením, které je ochráncem hojně využíváno, je informování veřejnosti o výsledcích šetření a jeho právní argumentaci. Ochránce má v tomto případě možnost uvést dokonce jména a příjmení osob jednajících za dotčený úřad.⁹² Toto oprávnění považuji za přínosné, protože se o stanoviska ochránce mohou opřít občané, pokud se s podobným případem chtějí obrátit na správní soud. Žádnými dalšími oprávněním ochránce v této oblasti nedisponuje, jeho kompetence v této oblasti jsou tedy hlavně iniciační. Dle mého názoru jsou ale opatření dostatečná, jak je možno usoudit z výsledků provedených šetření. Není třeba, aby byl ochránce pověřen oprávněním přímo nařizovat sjednání nápravy, jeho úkolem je přimět úřad, aby nápravu sjednal pomocí svých vlastních prostředků.⁹³ Právě v této skutečnosti tkívá specifická role ombudsmana.

V řadě případů dospěl ochránce k právním názorům, které dosud nebyly vyřčeny, a tyto názory později převzala také judikatura správních soudů. V jiných případech je ochránce dokonce jediným úřadem, který v dané problematice dospěl k právnímu názoru a jeho stanovisko je jediným zdrojem pro posouzení právní otázky.⁹⁴ Často také pomocí svých stanovisek přispívá k lepšímu výkladu jednotlivých ustanovení ZSPI a tím i ke zlepšení právní praxe v oblasti poskytování informací. Přesto jsou ale některé závěry ochránce stále opomíjeny a osobně si myslím, že je to škoda. Jeho právním názorům v této oblasti by měla být dle mého

---

⁹¹ § 19 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

⁹² Tamtéž, § 20.

⁹³ HRABCOVÁ, Dana. Věcné problémy a praktické zkušenosti z působení veřejného ochránce práv při aplikaci zákona č. 349/1999 Sb. In: HRABCOVÁ. *Působení ombudsmana...*, s. 76.

⁹⁴ ČERNÍN, Karel. Ombudsman a právo na informace. *Právní rozhledy* [online databáze], 2015, č. 18 [cit. 29. března 2022]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](http://databaze.beck-online.cz).

přikládána větší váha, například by jeho závěrům mohlo být věnováno více pozornosti v komentářové literatuře, spolu s judikaturou.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo přiblížit čtenáři působení ombudsmana jako nezávislého a nestranného kontrolního orgánu veřejné správy. Ochránce často působí na poli svobodného přístupu k informacím prostřednictvím svých stanovisek, které často řeší sporné právní otázky, kterými se judikatura vůbec nezabývá či se zabývala až později. Prostřednictvím svých názorů také přispívá ke zlepšení výkladu jednotlivých ustanovení zákona o svobodném přístupu k informacím.

V první části práce jsem se zabývala přiblížením institutu ombudsmana jako takového, vznikem této instituce, právní úpravou, jeho působností a principy dobré správy, které chrání. Druhá část práce byla věnována představení samotného práva na informace, právní úpravě této oblasti a zásadám poskytování informací, které ochránce definoval.

Aby bylo možné odpovědět v rámci této bakalářské práce na stanovené výzkumné otázky, v závěrečné části práce jsem analyzovala tři případy, kterými se ochránce v oblasti práva na informace zabýval. Zaměřila jsem se především na právní názory, které v souvislosti s nimi vyjádřil a také na opatření, ke kterým se uchýlil. Závěry analýzy a kompetence ochránce v této oblasti byly zobecněny a shrnuty v poslední kapitole.

Dospěla jsem k závěrům, že ochránce má v této oblasti pouze iniciační působnost, nikoliv nařizovací, tedy nenařizuje úřadu sjednání nápravy, ale jeho úkolem je úřad přimět, aby nápravu sjednal sám a s pomocí svých vlastních prostředků. Pokud tedy ochránce zjistí pochybení úřadu, vyzve jej, aby provedl opatření k nápravě (a tato opatření může také ochránce sám navrhnout) a do 30 dnů ochránce o provedených opatřeních informoval. Pokud úřad opatření k nápravě neprovede, přicházejí na řadu sankční opatření ochránce dle zákona o veřejném ochránci práv. Těmi jsou oprávnění vyrozumět o situaci nadřízený úřad či vládu (pokud takový úřad není) a dále má možnost o výsledcích svého šetření informovat veřejnost, včetně sdělení jména a příjmení osob, které jménem úřadu jednají. Co se týká vlivu ochránce na poskytování informací orgány veřejné správy, dospěla jsem k názoru, že je přínos ochránce nezpochybnitelný.

V mnoha případech není nutné, aby ochránce vůbec přistoupil k sankčním opatřením, protože sám úřad své pochybení uzná a provede nápravu, což představuje velký posun v přístupu veřejné správy k poskytování informací. V opačném případě, kdy úřad pochybení neuzná, také sankční opatření mají dle mého názoru pozitivní vliv na řešené případy, konkrétně je možno uvést výsledek prvního případu, který jsem v bakalářské práci analyzovala, v rámci

kterého Ministerstvo vnitra slíbilo zlepšit metodické pokyny pro úřady, pokud vyřizují žádosti o informace o platech úředníků.

Negativně ale vnímám fakt, že stanoviskům ochránce stále není věnována taková pozornost. Domnívám se, že by bylo vhodné se na ně více zaměřit například v komentářové literatuře, protože rozhodně představují relevantní právní názory na výklad zákona o svobodném přístupu k informacím, které často potvrzuje také judikatura.

Z důvodu malého rozsahu bakalářské práce nemohla být uvedena analýza více případů, kterými se ochránce zabýval, dle mého názoru jsou ale vybrané případy dostačující k učinění závěru a naplnění cíle, který jsem si stanovila v úvodu práce, a to zhodnotit působnost veřejného ochránce práv v oblasti práva na informace.

Předmětem dalšího výzkumu by tedy mohla být komplexnější analýza činnosti ochránce v oblasti práva na informace, neboť se prostřednictvím svých stanovisek zabýval mnoha aspekty tohoto práva.

Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

CHAMRÁTHOVÁ, Anna a kol. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 204 s.

KOLMAN, Petr. Právo na informace. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 216 s.

KORBEL, František a kol. Právo na informace. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Zákon o právu na informace o životním prostředí. Komentář. 2. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2005, 410 s.

KUŽÍLEK, Oldřich, ŽANTOVSKÝ, Michael. Svoboda informací. Praha: Linde Praha a.s., 2002, 182 s.

SLÁDEČEK, Vladimír. Obecné správní právo. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 512 s.

SLÁDEČEK, Vladimír. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011, 216 s.

ŠABATOVÁ, Anna. Ombudsman a lidská práva. Brno: Doplněk, 2008, 200 s.

WAGNEROVÁ, Eliška a kol. Listina základních práv a svobod: Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 931 s.

Příspěvky ve sborníku

CHAMRÁTHOVÁ, Anna. Postupná proměna instituce veřejného ochránce práv. In: CHAMRÁTHOVÁ, Anna a kol. (eds.) Dny práva 2019. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 64-77.

HRABCOVÁ, Dana. Věcné problémy a praktické zkušenosti z působení veřejného ochránce práv při aplikaci zákona č. 349/1999 Sb. In: HRABCOVÁ, Dana (eds.). Působení ombudsmana v demokratické společnosti: sborník příspěvků přednesených na mezinárodní vědecké konferenci dne 5. června 2003. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 71-77.

PRŮCHA, Petr. Veřejný ochránce práv a systém kontroly veřejné správy. In: HRABCOVÁ, Dana (eds.). Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti. Sborník příspěvků přednesených na mezinárodní vědecké konferenci dne 14. května 2002. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 47-54.

ŠIMÍČEK, Vojtěch. Důvody ústavního zakotvení Veřejného ochránce práv. In: HRABCOVÁ, Dana (eds.). Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti. Sborník příspěvků přednesených na mezinárodní vědecké konferenci dne 14. května 2002. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 21-28.

Odborné časopisy

ČERNÍN, Karel. Ombudsman a právo na informace. Právní rozhledy, 2015, č. 18, s. 625-632.

CHAMRÁTHOVÁ, Anna, SVOBODA, Tomáš. Veřejný ochránce práv jako monokratický orgán. Jurisprudence, 2018, č. 4, s. 20-32.

CHAMRÁTHOVÁ, Anna. Zakotvení veřejného ochránce práv v Ústavě ČR. Právní rozhledy, 2017, č. 18, s. 634-638.

VESELÝ, Jan. Ombudsman v našem právním řádu? Právní rozhledy, 1997, č. 1, s. 18-26.

Internetové zdroje

Agenda veřejného ochránce práv. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/o-nas/ombudsman/>.

Agenda zástupkyně veřejného ochránce práv. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/o-nas/deputy/>.

Council of Europe. Rec (2007)7 on good administration. [online]. rm.coe.int, 2007 [cit. 10. března 2022]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/cmrec-2007-7-of-the-cm-to-ms-on-good-administration/16809f007c>.

Council of Europe. Rec (85) 13 on the institution of the ombudsman. [online]. rm.coe.int, 2003 [cit. 18. února 2022]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/090000168091d57b>.

Evidence stanovisek ochránce. Dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/>.

CHUM, Jiří. Varvařovský: Novému ombudsmanovi by už stát neměl nabalovat nové úkoly, jeho úřad je příliš velký [online]. irozhlaz.cz, 12. února 2020 [cit. 8 března 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/snemovna-poslanci-ombudsman-volba-kandidati-ochrance-prav_2002121232_tef.

Kancelář veřejného ochránce práv. Deset let veřejného ochránce práv [online]. ochrance.cz, 2010 [cit. 19. února 2022]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/Publikace/ochrance_almanach.pdf.

Kancelář Veřejného ochránce práv. Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv 2009 [online]. Brno: Omega Design, s.r.o., 2009. s. 167. [cit. 8. března 2022]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/dokument/2010/Souhrnna_zprava_VOP_2009.PDF.

KOLMAN, Petr. Svobodný přístup k informacím – k jednomu procesnímu problému [online]. advokatnidenik.cz, 12. října 2021 [cit. 22. března 2022]. Dostupné na https://advokatnidenik.cz/2021/10/12/svobodny-pristup-k-informacim-k-jednomu-procesnimu-problemu/#_ftn1.

Ministerstvo vnitra České republiky. Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2012. [cit. 19. března 2022]. Dostupné z: https://www.cuzs.cz/userfiles/documents/Legislativa/Etický_kodex_uredniku_a_zamestnancu_verejne_spravy.pdf.

POTĚŠIL, Lukáš. „Dobrá správa“ v dokumentech Rady Evropy [online]. mvcr.cz, prosinec 2008 [cit. 10. března 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dobra-sprava-v-dokumentech-rady-evropy.aspx>.

ŠABATOVÁ, Anna a kol. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv č. 21 – Informace. [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2019. [cit. 22. března 2022]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Sbornik_Informace.pdf.

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. Podpora účinného systému sledování nucených návratů [online]. ochrance.cz. [cit. 8. března 2022]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/projekty/sledovani-nucenych-navratu/>.

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. Principy dobré správy [online]. ochrance.cz. [cit. 19. března 2022]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy/principy-dobre-spravy.pdf>.

Webové stránky veřejného ochránce práv. Dostupné z: www.ochrance.cz.

Právní předpisy a související dokumenty

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 381/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 427/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

zákon 198/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 365/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů

důvodová zpráva k zákonu č. 381/2005 Sb., obecná část, str. 14.

Usnesení č. DE01/48 Valného shromáždění OSN, ze dne 10. prosince 1948, Všeobecná deklarace lidských práv

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. února 2008, sp.zn. 2 As 58/2007-52.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2008, sp. zn. 5 As 28/2007-89.

Shrnutí práce

Veřejný ochránce práv a jeho činnost v oblasti práva na informace

Tato bakalářská práce se zabývá veřejným ochráncem práv a jeho činností v oblasti práva na informace. Hlavním cílem práce je konkrétně stanovit, jak veřejný ochránce práv vstupuje do procesu poskytování informací povinnými subjekty a jaké má v této oblasti kompetence. Práce je členěna celkem do šesti kapitol. Kapitola první a druhá se zabývají přiblížením institutu ombudsmana, jeho vznikem, právní úpravou a také jeho působností. Třetí kapitola se zabývá pojmem dobrá správa a principy dobré správy, jak je definoval ochránce. V kapitole čtvrté je přiblížen pojem právo na informace a jeho právní úprava. Kapitola pátá obsahuje analýzu případů, kterými se ochránce zabýval v oblasti práva na informace, a prostřednictvím kapitoly šesté jsou shrnuty jeho kompetence a přínos v této oblasti.

Ombudsman and his activities in the area of the right to information

This thesis focuses on the Ombudsman and his activities in the area of the right to information. This thesis aims to specifically determine how the Ombudsman enters into the process of providing information by the obligated subjects and which competencies he has in this area. The thesis consists of six chapters. Chapters one and two describe the institution of the Ombudsman, his origin, legislation, and activities. Chapter three describes the concept of good governance and the principles of good governance defined by the Ombudsman. Chapter four concerns the right to information and its legislation. Chapter five contains the analysis of cases that the Ombudsman investigated in the area of the right to information and through chapter six his competencies and benefits in this area are summarized.

Klíčová slova

veřejný ochránce práv, zákon o veřejném ochránci práv, osobní a věcná působnost, činnost ochránce, šetření ochránce, principy dobré správy, právo na informace, otevřenost veřejné správy, svobodný přístup k informacím

Keywords

the Ombudsman, the Ombudsman Act, personal and material scope, activities of the Ombudsman, Ombudsman's investigation, principles of good governance, the right to information, openness of public administration, free access to information